را در اختیار این موسسات می گذارند تابتوانن

یازمندان خدمات رسانی کنند ما باید نظارت ۔ ر جدی بر عملکر د مالی این موسسه ها داشته باشیم تاشفاف شودمنابعی که به این مراکز تزریق می شود، چگونه مصرف شده و نحوه هزینه کرد این منابع به چه صورت است. برخی از موسسه های خیریه که

تعداد آنها کے ہے نیست، بال دست دادن فلسفه وجودی خود و تغییر مســیر در طول زمان، نهتنها اثر مثبتی بر جامعــه هدف خود که همان اقشــار

نیازمند و که درآمد هستند، ندارند بلکه به فساد مالی نیز مبتلا شدهاند بهعنوان نمونه در حوزه

سی پیرمبدر میراد انتخابیه من، یک مرکز پزشسکی در قالب موسسه خیریه راهاندازی شسده و فعالیت می کند که به طور عینی به مردم ظلم می کند. کسانی که به این مرکز

مراجعه می کنند، مجبور بــه پرداخت هزینه های بیشــتر از مراکز درمانی معمولی هستند و صدای

... اعتراض آنها نیز شنیده نمی شود. این مرکز پزشکی به اصطلاح خیریه، به هیچیک از اقشار آسیب پذیر

مانند زنان بی سرپرست و بدسرپرست، خانوادههای . مندان،مددجُويان كميتُه امدادو بهزیستی وبهطور کلی محرومان شهر هیچ خدماتی

ارایه نمی کند و حتی هزینه های بیشتری را هم در طول درمان مطالبه می کند. حال این پرسش مطرح

میشود که هدف از راهاندازی این مرکز خیریه چه بوده است؟ آیا هدفی به غیر از کسب در آمدو افزایش

ثروتموسسان وجوددارد؟ کسب در آمد در موسسات خیریه اساسا ممنوع

ســــ وغیرمنطقی نیست. چه عاملی موجب می ـــر که کسب در آمد در این موسسهها غیرمنطقی

نما ينده مسجد سليمان و مدير عامل موسسه خير يه امير المؤمنين در گفت و گو با «شهروند»: مشكلمان كمبودموسسات خيريه نيب

> طرح نو انحوه فعاليت موسد ری برا- بر - این موست عیر به بودولدی تاسیس و راهاندازی این نهادهاو بالاخره شیوه نظارت بر عملکرد موسسات خیر به از جمله موضوعات مهمی است که باید توسط مدیران تصمیم گیر،

_ سیمساز و اجرایی به صورت جدی پیگیری شود در همین راُبطه عَلی ربیعیّ، وزیر کار چندی پیش خبر از ابلاغ آیین نامه جدید تاســیس موسســـات خیریه داده و گفته است که آیین نامه جدید فرآیند

تاسیس این موسسات را تسهیل می کند. در همین رابطه گفتوگوی کوتاهی با اسماعیل جلیلی،

نمايندەمسجدسليمان در مجلس شورای اسلامی و مدير عامل موسسه خيريه امير المؤمنين داشتيم که اين گفت و گورامي خوانيد:

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در گفتوگویی ضر از ابلاغ آیین نامه جدید تأس

خبر به داده است که البته تاکنون خبری درباره

یری انجام این امر منتشـر نشده اسـت. با توجه به این که شـما یک موسسـه خیریـه راهاندازی کردهاید، بفرمایید آیا قوانین در این حوزه سختگیرانهاست؟

موسسه خيريه امير المؤمنين حدود ٢٠سال يبش

تاسیس و راهاندازی شده و در این مدت فعالیت کرده است. در آن زمان قوانین سختگیرانه نبود. شاید با

تغيير دولت هامأين قوانين رفته رفته سُختگيرانه شده

آیا نیازی به تغییسر قوانین مربوطه و تسسهیل فر آیند تاسسیس موسسسات خیریه در کشور

مُعتقدم که مشکل اُمروز ما تسهیل فرآیند تأسیس این موسسات نیست. بلکه ما نیاز به ساماندهی این نهادها داریم. موسسات خیریــه از یک جهت

که بااعتماد مردم سروکار داشته و مردم به واسطه اعتمادی که به مدیران این نهادها می کنند، دارایی

خــودرا در اختيار موسســات خيريــه مي گذارند، وظايف خطير و سنگيني برعهده دارند به طور قطع

اگر فعالیت این موسسات ساماندهی نشده و بُرخی از آنها از اعتماد مردم سو،استفاده کنند،اعتماد کل

احساسمىشود؟ با توجه به اینکه من هم در این حوزه فعالیت کر ده و هم سابقه حضور در نهاد قانون گذاری را دارم،

نگاه

مدیر موسسه خیریه پیام امید در گفتوگو با «شهروند»:

ابهام قانون و ناهماهنگی، معضل اصلی است

مو تر سفر کن مهم یعنی دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی آمکان بذیر نیست. سازمان های غیر دولتی یکی از استوانه های جامعه مدنی است که ار تباط نزدیک با مردم جامعه بر قرار کرده و سعی دارند مشکلات مردم را

بهٔ حاکمیت منتقل سیازند. فعالیت سیاز مان های غیر دولتی در قالب موسسیات خیر به صدایی است که از دال جامعه و مردم بر می خیزد. دولت موظف است با قرار دادن امکانات خود در اختیار یک «ان جی او» زمینه را برای

هرچه بلند تر شدن این صدافراهم آورد. «ان جی او»ها بـا بر خور داری از نیروی انســانی داوطلب و کمکهای

مردهی داخلی و بین المللی، قادر به تحقق اهداف توسعه و توانمندی کشور با فرینهای بسیار پایین هستند بنابر این نیل به اهداف از طریق این ســازمان ها دارای صرفه اقتصادی بالایی است. در ایران موسسات خیر به

برای تأسیس بایداز نیروی انتظامی وزارت کشور، بهزیستی یا سازمان حفاظت از محیط زیست مجوز بگیرند. برای تأسیس بایداز نیروی انتظامی وزارت کشور، بهزیستی یا سازمان حفاظت از محیط زیست مجوز بگیرند. اخذمجوز برای شروع چنین فعالیتی معمولا ماهها یا حتی بیش از یک سال طول می کشد. در این میان بایداز

سازمانها و دستگاههای مرتبط با فعالیتهای خیر به استعلام گرفته شود و براساس آیین نامه قانونی، قابلیت

اجرای موارد اساسنامه «انجی) و»به اثبات برسد. فر آیندهای بروگر اتیک و بعضادست وباگیر می آنواند مانع از توسعه و توانمندسازی سازمان های مردم نهاد شــود. در باره این موضوع با امیر مختاری، مدیر موسسه خبر یه

یاری از کارشناسان اجتماعی معتقدند که در قرن ۲۱ اداره جوامع بشری بدون حضور هماهنگ و

اميدو مشكلات و سختىهاى قانونى و آيين نامهاى ئەدرابتداىراەبا آن مواجە بودىدبرايمان بگوييد. پیام امید از سال ۷۸ فعالیت غیررسمیاش را شروع کرد و سال ۸۱ تصمیم گرفتیم که اقدام به ثبت در یک مرجع قانونی کنیم و برهمین اساس در ابتدای سال ۸۲ ر بری موفق شدیم در سازمان ملی جوانان موسسه را به ر سانیم؛ در سال ۸۵ هم ثبت وزارت کشور شدیم؛ البته برحد یه به حصور سال ۱۰۰ ماه پیگیری. تجربهای که در این مدت تقریبا ۲ ساله برای اخذ مجوز وزارت کشور تلاش می کردیم و مواردی که با آنها روبه رو بودیم، بیشتر به فقدان اطلاع از قوانین برمی گشت. البته امروز اوضاع ساس می رخوبی برخی ساسی برخی بهتر شده و «آنجی او»ها به قوانین آگاهی نسبی دارند. در آن دوران افرادی که میخواستند فعالیت خیریهای راهبیندازند و موسسهای تأسیس کنند چندان با قوانین ر و آیین نامُه ها آشنایی نداشـــتند و درواقع موارد قانونی در اختیارشـــان قـــرار نمی گرفت. مثلا یــک آیین نامه هیات و زیران بسود که براسیاس آن کارهای ثبت را انجام می دادیم که بسیاری از افراد در مورد آن اطلاع نداشتند با بحث استعلامهای تخصصی که خیلی معیار مشـخصي نداشـت يا مدت زماني كه طبق أيين ے۔ ھیأت وزیــران تعریف کردہ بودند مبنی,ــر این که اگر ... تا مدت یک ماه استعلام کرده و از ارگان خاص جوایی دریافت نمی کردند، پاسخ استعلام مثبت تلقی می شد؛ که این , وند هی , عایت نمی شد و اتفاق می افتاد که ما حتی تا ۳ ماه منتظر استعلام از یک مرکز خاص می ماندیم.

ر تی ہے۔ یعنے می تــوان گفــت یکی از مشــکلات، ناهماهنگــی میان دستگاههای متولی و مرتبط با

به هر حال مواردی از این دست به عر حصورتی رین مست زیاد است که می توان گفت مراحل قانونی و بروکراتیک شروع فعالیت موسسات خیریـه را بـه تأخیر میاندازنـد.امـا در کل چیزی که ے. ادر ثبت تجربه کردیــماین بود کـه اگـر سـختگیری و ممیزی دقيــق پيش از ثبت وجود داشــته ىيىسى بىر . باشىد البتىه نه سىختگيرى هاى . بیمورد، حتی اگــر این مدت زمان بیشتر از یکحسال و ۱۰ماهی که ... مـا در نوبت ثبـت بوديـم، طول بكشد، باز هم اشكالي نداشت. زيرا بست بر سار سار سار سار به بقای درنهایت این ممیزی ها به بقای خود «ن جی او»ها کمک می کند.

اگــُر تعــداد «اُنجیاو»هایــی که بدونِ ممیزی بخواهند ثبت شــوند افزایــش یابد، مسأله به موسسات خيريهاي كه وجود دارند و فعاليت می کنند، آسیب می زند. به نظر من اگر در مرحله اول می کنند، آسیب می زند. به نظر من اگر در مرحله اول نظارت خوب و دقیق اتفاق بیفتد، این مشکلات به وجود نمی آید. در مورد موسسه پیام امید حتی مواردی پیش آمد که ما بـرای مصاحبههای کارشناســی می رفتیم و جلسـههایی بود که باید ثابت می کردیم مواردی که در اساسنامه موسسه آمده اسـت قابلیت اجرا دارد و ما

می توانیم آنها را اجرایی کنیسم. اما در عین حال برخی ی روستا که سختگیریهایی صورت می گرفت شاید بی مورد بودو در قانون هم نیامده بود. ۔ ــتوپا گیر موسسات خیر

پیام|میدگفتوگوکردهایمکهمیخوانید.

ب. ت. ما در آن زمــان تص مجراس... میکردیم بعداز ثُب در کلچیزی کهمادر ثبت ے ہے۔۔۔۔ احتیاجے یہ ہماہنگے یا ہمان ارگان ہا نداشتہ باشیم یا دست کم نجربه كرديم اين بودكه اگر برد روی این این است سختگیریوممیزی دقیق پیش از ثبت وجود داشته باشدالبته نه سختگیری های باید باار گانهایی که از آنهااستعلام گرفته ایم هماهنگی داشته باشیم مثلادر مـورد برگـزاری بازارچه سیامیده است کاراین مدت زمان بیشتر از یک سال و ۱۰ ماهی که مادر نوبت ثبت خبر به از سیازمان اوقیاف و امور ـتعلامُ كُرِفُته بوديمُ؛ امَا در زمان برگزاری ایسن بازارچهها بودیم،طولبکشد،بازهم ررسان بر طرای بیس براری تنه تنها جایسی که نبایسد می رفتیم و مجوز می گرفتیم همیسن ارگان بود؛ نهادهای دیگری اضافه شدند اشكالي نداشت زيرادرنهايت اینممیزیهابهبقای خود «انجیاو»هاکمکمی کند. ر کی استعلام هارا که می گفتند ما باید استعلام هارا مور دیں سے قرار دھیتے و مجوز ر کُنیـــم. یعنــُــی ممیزیها ُو تعلامهای مرحله اول چندان

اگر تعداد «انجیاو»هایی که ر بدونممیزیبخواهندثبت شوندافزایشیابد،اینمسأله بهموسساتخیریهای که وجوددارندوفعالیتمی کنند، دامس بیست و نمی توست ... مـوارد احتمالی را پوشـش دهد مشـلاوزارت بازرگانی می گوید من أسيبمىزند

کنم و در عین حال هیچ هماهنگی بین وزارت کشــور و وزارت بازر گانــی وجود ندارد، این مســـاله را پیچیده و وزارت بازر گانسی وجود ندارد، این مس می کند. با این که در ابتدا می توان استعلامها را به تمام ی رہی ہے۔ مراجعی که خود را متولی بازار چهھای خیریه می دانند فرستاد، تا در عمل فقط یک هماهنگی کلی لازم باشد ر و تاخیری در روند کار ایجاد نکند و ما شاهداین نباشیم که گویی تمام استعلامهایی که پیش از ثبت انجام شده بی فایده بوده است. به طور کلی خلأهای اینچنینی در

ت و نمی توانــد همه

کـه در بخش بایــد مجــوز صادر

عمل این اتفاق نمی افتد و موسسات خبریه این قدرتُ راهم ندارند که به این آیین نامه اســتناد و سازمانهای دولتی را مجاب به اجرای آن کنند. همانطور که اشاره کر دید ناهماهنگی بین ارگانها به طــوری کــه زمانبر بــودن موضّوع ثبــت یک طرف

درواقع می توان گفت در این موارد قانــون وجــود دارد ولی ضرور ت اجرایی ندار د.

روبهروست، چهموار دی است؟ ت. البتـه اصلى ترين . خیریه به حمایتهای

فعالیتهای امور خیریــه وجود دارد. مثـــلا این که در آیین ّنامه هیأت ُوزیران آمدهٔ است که ارگانهای دولتی موظف هســتند با «ان جی او»ها همکاری کنند اما در

. نـگاه در دســتگاههای دولتــی ما وجود ندارد بسیاری از این ارگانها حتی از این قوانین اطلاع ندارند بعنی سیاستی وجود ندارد که این موارد را به آنها ابلاغ کند. در اینجا ما نمی توانیم وارد و به آنها متذکر شويم و يُک نهادُ بالادستي بايداينُ

بهنظر شما اصلی ترین چالشی که یک موسسـه خیریـه برای توانمنـدی و توسـعه بـا آن در کل مهم تریس بحسث تأمین در کل مهم تریس پشـــتوانه مــا کمکـهــای مردمی است ولی در بخشمی از فعالیتها

وُجـود دارد. درواقـعُ دولت، هم می توانـد یک فرصت برای «ان جیاو»ها باشد و هم تهدید. در همه کشورها وسسات خیریه و مردم نهاد بخشی از وظیفه دولت را موسست میرو و طرح به به بسی از و مید موشوند. اما انجام می دهند و کمکی به دولت محسوب می شوند. اما اینجا اینطور نیست و در حقیقت سیاست.ها سلیقه ای است و با هر دولتی تغییر می کند. به ویژه در موارد

تحریمها و فشــارهای اقتصادی، قدرت «انجیاو»ها کم می شــود. چون مردم از نظر تــوان مالی ضعیف تر

می شوند. ما در ایس ٔ موارد از حمایت های دولتی برخوردار نمی شویم. بحث تأمین منابع از مهمترین

چالشهای توسعه موسسات خیریه است که می توان با

مایتهای محدود دولتی این مشکل را حل کرد. البته

منظور هم منابع مالی و هم نیروی انسانی است که البته

مردم در نیروی انسانی بسیار فعال هستند و بیشترین مشکل در بحث منابع مالی است. از الگوهای سایر کشورها در بحث فعالیت

ر در موسسات خیریه اطلاعی دارید بهویژه کشورهای درحال توسعه که از نظر امکانات شاید همرده ایران

. کشورهای اطراف ایران مکانهای مرجعی م

نمی شُـوند که بتوانیــُم به آنهــا رجوع کنیــم ولی در کشورهای توسعه یافته منابعی اســت که ما می توانیم

ور د مطالعــه قرار دهیم. اما بحــث این که ما بخواهیم

الگوی کشوری را بررسی کنیم تا مورد استفاده قرار دهیم شاید ما را بیشتر نامید کند تا امیدوار. این هم

به دلیل عدم امکاناتی است که ما در ایران با آن مواجه

و قانون گذاری نمی توانیم از دیگر کشورها الگوبرداری

ساست گذاری ها را ما نباید دنبال کنیم چون مقایسه

اصلى ترين پشتوانهما

کمکهای مردمی اس ''

ولى در بخشى از فعاليتها

حمایتهای دستگاههای

۔ دولتی هم نیاز دارند. در این زمینه امکانات کمی

داریم وبحث مهم تر نوساناتی است که در بحث

سياست گذاري هاي دولتي

ت وجود دار د. در واقع دولت، هم می تواند یک فرصت

برای «آن جی او »ها باشد و

هم تهدید. در همه کشوره

موسسات خيريه ومردمنهاد

بخشى از وظيفه دولت را نجام مىدهندو كمكى به

دولت محسوب مىشوند

ما به عنوان «انجى او» در بحث سياست گذارى

ی در ده جید حین سیم پرن سیم تفاوت ها چندان بسرای ما مثبت نیست و شایدانرژی هم از مابگیرد.

در پایان لطفّا مختصری از

فعالیت هـای موسسـه خیریـه

فعالیت می کنیم؛ یکسی در بخش مراکز بهزیستی که در این بخش تمرکز فعالیت مابر بحثهای

آموزشی برای مقطع قبل از دانشگاه

عموما آموزش و پشــتیبانی برای قبولی این بچهها در دانشگاه است

که بعد از قبول هزینیه تحصیل و

اشتغال اين افراد تحت پوش

را هم مــورد توجُه قــرار میدهیم

و به آنها کُمک میکنیم در شاخه دوم خانوادههایی را تحت پوشش

قرار دادهایم که سرپرست خانواده

حتما فرزنــد آموزشپذیــر دارند.

فُوتُ شـده يا از كار افْتاده اسـ

در این بخش همه سرویسهااعم از درمان، مسکن، خوراک و پوشاک، جهیزیه و موارد

دیگر را به نیازمندان ارایه میدهیم ما در پیام امید

أموزشُ بچەھاي بيسرپُرست و بحث اشتغالزايي زنان

سر پر ست خانوار , ا به طور و پژه مور د توجه قر از داده ایج

ربر را بحث آموزش از مقطع ابتدایی تا دانشگاه برنامه ریزی داریم و برای اشتغال زنان سرپرست خانواده کارگاهی

راهاندازی کرده ایم که این زنان بتوانند حرفه ای بیاموزند وبه خود کفایی برسند.

ت. در این مرکز برنامهریزی ما

ا در شــاخه هدف در دو بخش

پیام امید را برایمان بگویید؟

شــما فکر می کنید امــروزه نظارت مســ کار آمدی بــر فعالیت موسســات خیریه وجود

نمی تُوان گفت که نظار تی نیست اما اندک اس به همین دلیل بسیاری از موسسههای خیریه فلسفه وجودی خود را از دست دادهاندو تبدیل به محلی برای کسب و کار و بعضا فساد مالی مدیران معافی بری دسب و دا و بعف اساده ای مدیران این مراکز شدهاند، علت اصلی هم شرایط دست و پاگیر قوانین مربوط به تاسیس نیست بلکه ما نظارتی بر ایس نهادها نداریم، لذا معتقدم باید عملکرد موسسات خیریه با دقت بررسی شده و ین بررسیها در حوزه اقتصادی و مالی باید شدید زنان بدسر پرست، خانوادههای بی سر پرست، افراد و خانوادههایی که مشکلات جسمی ومعیشتی دارند، مرکزی را راهاندازی می کنند مردم نیز به واسطه

و سختگیرانه باشگد چراکه عدمای دور هم جمع شده و با هدف خدمت به مردم به ویژه مردم نیازمند،

روحيه انساني و اعتقادات ديني كه دارند، منابعي

جهودند: وقتی یک نفر میخواهد فعالیتی را آغاز کند، به طور قطع به دنبال سـودنیز هست. در این زمینه قانون حامی سرمایه گذاران بخش خصوصی است اما مشكل جايي ايجاد مي شود كه عدهاي با آهداف سودجویانه یک موسســه خیریه راهاندازی کرده و بهواسطه قوانین حمایتی از این مراکز ،از معافیت های مالیاتی بر خور دار شده و از پرداخت عوارض های

*ىخ*تلف نيز معاف مىشــوند از سوى ديگر منابعى را هم از محل منابع دولتی دریافت و از مردم نیز کمکهایی را طلب می کنند. این کار، دیگر خیریه نیست. یک کُاسبی است و نمی توان ناُم آن راُ خیر یه گذاشت. به همین دلیل معتقدم که ضرورت امروز ما نظارت برنحوه عملکرد موسسههای خیر په است و باید درآمدهای این موسسههاو نحوه هزینه کرد آنها بهطور دقیق شفاف شود. چرا که غفلت در این زمینه ر "ی "ی موجبی عتمادی مردم می شود. پس چرا وزیر کار هدف از ابلاغ آیین نامه جدید

پس پر وریز حر بدارارفع قواتین دستوپاگیرو موسسات خیربهرارفع قواتین دستوپاگیرو تسهیل فر آیند تاسیس این موسسهها عنوان کـرده و معتقداست کـه پیچیدگـی قواتین

این پرسشی است که باید ایشان پاسخ دهند. ههای خیریه در کشور کم نداریم و در هرّ مُحلُهای می توان تعدّادی از این ٌ موسسـّه ها را مشــاهده کرد. امیدوارم در کنار ایــن کار، تلاش بیشتری هم در نظارت برعملکرد موسسات خیریه

ادامه از صفحه ۹

خيريهها؛ مسأله اعتمادو نگاه عمومي

تنهابحث هزينه ها مطرح نبود ماكه اينجا آمدیچه، کار زیادی بلد نبودیــــه و تجربهای هم در این زمینه نداشـــتیم. فکر هم نمی کردیم که اداره اینجا و بچهها واقعا به این اندازه ســخت و دشوار خت و دشوار باشد. بعضی از بچههای اینجا، نابینا هستند. برای همین احتیاج دارند تا کسی مراقب و کمک نشان باشد به هر ترتیب ما چند نفر آزاده، اینجاراباچنین نیتی راهاندازی کردیموهمه ما سعی کردهایم و سعی می کنیم که مانند پدری برای این بچهها باشیم، مشکل دیگری که در این میان وجود داشت و دارد، بحث کمک مردم است. اگرچه مردم همیشه به ما کمک کرده و می کنند، مامردم بيشتر كمكهاى غذايى وارزاقي مى كنند باید نگاه مردم نسبت به این مقوله، مدرن شود. ت آنچنان که همه ابعاد زندگی مردم، مدرن شده است. به این معنی که وقتی یک نفر برای کمک

میدهد، مشخصااین نگاه، نگاهی سنتی ا چەھاىمامدرن شدەاند. رايانە وييانومى خواھند تقریب هیچ فردی نیست که مقداری پُول به موسسه کمک کندوبگویداین راجهت خرید پیانو ر ... رب رب رب ت که مقــداری پول به برای بچهها هزینه کُنید یا این که این پول را برای 'ری'' سرویس مدرسـه این کودکان اخت حرا؟ حون برانشان سخت است که اعتماد کنند ، البتّه فكر ميكنم أنها حق دارند بايد ما اين اعتماد رابرایشان به وجود بیاوریم. و فلیفه ما این است که مردم را آگاه کنیم. کسانی هستند که می خواهند کمک کنند اما نمی دانند چطور و به چه کسانی. وظیفه دوستان رســانهای این اُسـُت که این مراکز را معرفی کنند و اعتمادی که بــرای مردم وجود ــدار درا به وجود آورند اعتمـاد، مهم ترین عامل برای پیشبرداهداف یک موسسه نیکو کاری است و به همان ترتیب، فقدان آن باعث می شود که یک